

شماره گزارش: ۱۵۶

شماره ردیف: ۲۰

دوره یازدهم - سال سوم

تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۱۱/۱۷

گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی

در خصوص:

**بررسی عملکرد منابع و مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها
با محوریت تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور**

در اجرای تبصره (۱) ماده (۱۰۷) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

معاونت نظارت

باسمه تعالی

هیأت رئیسه محترم مجلس شورای اسلامی

سلام علیکم

با احترام، مستند به تبصره (۱) ماده (۱۰۷) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی به پیوست گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی با موضوع «بررسی عملکرد منابع و مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها با محوریت تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور» جهت قرائت در صحن علنی مجلس شورای اسلامی ارائه می شود.

حمیدرضا حاجی بابایی

رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی

گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی

در خصوص « بررسی عملکرد منابع و مصارف هدفمندسازی یارانه ها با محوریت تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور »

مقدمه :

به استناد ماده (۷) قانون هدفمندی یارانه‌ها، دولت مجاز است حداکثر تا ۵۰ درصد وجوه حاصل از اجرای قانون را در مصارفی همچون پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی با لحاظ میزان درآمد خانوار نسبت به کلیه خانوارهای کشور و نیز اجرای نظام جامع تأمین اجتماعی برای جامع هدف مطابق با مواد مندرج در ذیل بند (ب) این ماده هزینه نماید. مطابق با ماده (۸) این قانون، دولت مکلف است ۳۰ درصد خالص وجوه حاصل از اجرای این قانون را در قالب کمک‌های بلاعوض، یارانه سود تسهیلات و یا وجوه اداره شده در مواردی همچون بهینه‌سازی مصرف انرژی، افزایش بهره‌وری آب و توسعه تولید برق از منابع تجدیدپذیر، جبران بخشی از زیان شرکت‌های دولتی، گسترش و بهبود حمل و نقل عمومی، حمایت از تولیدکنندگان بخش کشاورزی و صنعتی، حمایت از تولید نان صنعتی، حمایت از توسعه صادرات غیرنفتی و توسعه خدمات الکترونیکی تعاملی هزینه نماید.

همچنین به استناد ماده (۱۱) قانون هدفمندی یارانه‌ها، دولت مجاز است تا ۲۰ درصد خالص وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمندی را به منظور جبران آثار آن بر اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هزینه کند.

با عنایت به مطالب پیشگفت و اهمیت موضوع هدفمندی یارانه‌ها و نیز تقارن با ایام بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی بر آن شده است تا سومین گزارش بودجه‌ای خود با محوریت ارزیابی عملکرد منابع و مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ را تدوین نماید که اینک این گزارش در اجرای ماده (۱۰۷) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، به حضور مردم شریف ایران و نمایندگان محترم مجلس تقدیم می‌گردد.

❖ **مروری بر فرایند تصویب قانون بودجه ۱۴۰۱**

در جریان بررسی لایحه و تصویب قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، مجموع منابع جدول تبصره (۱۴) (به استناد بررسی‌های به عمل آمده و گزارش‌های پژوهشی دریافتی)، با ۲۹/۷ درصد افزایش از ۴۷۰ هزارمیلیارد تومان به ۶۱۰ هزارمیلیارد تومان (با احتساب کسر مبلغ ۲۶ هزارمیلیارد تومان مرتبط با فروش داخلی و صادرات اتان، ال‌پی‌جی و گوگرد مرتبط با شرکت گاز که مستقیماً در مصارف همان شرکت لحاظ گردیده است) افزایش یافت. مطابق با گزارش‌های دریافتی دستگاه‌های مربوطه، علی‌رغم این افزایش که به واسطه تغییر در برخی از ردیف‌های

منابع پیش‌بینی شده در لایحه یا الحاق ردیف‌های جدید رخ داده، منابع تبصره فوق نسبت به سهم مصوب ۱۰ ماهه، از تحقق مناسبی برخوردار بوده است. به عنوان نمونه منابع حاصل از فروش داخلی فرآورده‌های نفتی به میزان ۱۲۳ درصد محقق شده است. شایان ذکر است مجموع منابع پیش‌بینی شده توسط دولت در تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال آینده، ۶۵۹/۸ هزار میلیارد تومان می‌باشد که نسبت به رقم متناظر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۴۰ درصد و نسبت به قانون بودجه بیش از ۸/۱ درصد افزایش داشته است که مؤید تدبیر درست نمایندگان در جریان بررسی بودجه سال ۱۴۰۱ می‌باشد، اما از سوی دیگر، این نکته که علی‌رغم تحقق ۷۶ درصدی منابع تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، به چه دلیل ردیف‌های متعددی از جدول مصارف تبصره مذکور دارای عملکرد نبوده است موضوعی است که نیازمند اقدامات نظارتی از سوی مجلس و رفع ابهام از جانب سازمان برنامه و بودجه می‌باشد.

عملکرد منابع و مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

بخش اول: گزارش عملکرد منابع تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

کل منابع هدفمندی قانون بودجه سال جاری ۶۳۶/۵ هزار میلیارد تومان مقرر گردیده است که به استناد گزارش سازمان برنامه و بودجه کشور، مبلغ ۳۴۰ هزار میلیارد تومان آن معادل ۷۱ درصد از سهم مصوب ۱۰ ماهه تحقق پیدا کرده است. خاطر شان می‌سازد منابع هدفمندی یارانه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به میزان ۶۵۹ هزار میلیارد تومان برآورد گردیده که نسبت به سال ۱۴۰۱، حدود ۳/۷ درصد رشد داشته است. عملکرد هریک از اجزای چندگانه منابع هدفمندی یارانه‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به شرح ذیل می‌باشد:

الف: عملکرد منابع حاصل از فروش داخلی و فروش صادراتی فرآورده‌های نفتی

- مطابق با مفاد جدول منابع تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، منابع مقرر از محل فروش داخلی فرآورده‌های نفتی با تشکیل سهم ۱۲ درصدی از کل منابع تبصره مذکور، ۷۷/۴ هزار میلیارد تومان مقرر شده که در همین راستا به استناد گزارش سازمان برنامه و بودجه کشور تا پایان آذرماه ۱۲۳ درصد از سهم مصوب ۹ ماهه آن محقق شده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، منابع برآورد شده از این محل با ۲۰/۲٪ رشد، به مبلغ ۹۳ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است.
- به استناد مفاد جدول منابع تبصره (۱۴) قانون بودجه سال جاری، منابع حاصل از فروش صادراتی فرآورده‌های نفتی معادل ۲۶۰/۲ هزار میلیارد تومان می‌باشد که سهم تقریبی ۴۱ درصدی از کل منابع این تبصره را به خود اختصاص داده است. مطابق با گزارش سازمان برنامه و بودجه کشور تا پایان آذرماه، ۷۰٪ از سهم مصوب ۱۰ ماهه از این محل درآمدی محقق شده است. ضمناً در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، منابع برآوردی از محل فروش صادراتی فرآورده‌های نفتی با رشد ۱۲/۲ درصدی مواجه می‌باشد.

• مطابق با بررسی های صورت گرفته، در برآورد منابع حاصل از فروش داخلی فرآورده های نفتی ، همواره فروش بنزین بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نیز از این رویه تبعیت نموده و فروش داخلی بنزین با سهم بیش از ۸۱٪ از کل منابع این ردیف درآمدی، مهم ترین فرآورده محسوب می شود. از سوی دیگر در منابع لایحه بودجه ۱۴۰۲ از محل صادرات فرآورده های نفتی، نفت کوره با سهم تقریبی ۹۴٪ بیشترین بخش از ارزش صادرات فرآورده های نفتی (پس از کسر واردات) را به خود اختصاص داده است. لازم به ذکر است مطابق با ارقام برآوردی مرتبط با تولید و مصرف در سال ۱۴۰۱، کشورمان در حوزه بنزین به میزان ۲/۳ میلیون لیتر (با ارزش صادراتی معادل ۶۰۴ میلیون دلار) و در بخش گازوئیل به میزان ۱/۲ میلیون لیتر (با ارزش صادراتی معادل ۲۹۸ میلیون دلار) کمبود تولید داشته و بنابراین محتمل است در سال آینده در دو جزء مهم صادراتی فرآورده های نفتی ، یعنی بنزین و گازوئیل نه تنها صادرکننده بلکه به واردکننده این اقلام تبدیل شویم.

ب: عملکرد منابع دریافتی حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی و اصلاح نرخ گاز خوراک پتروشیمی ها و پالایشگاه ها و صنایع پایین دستی پالایشگاهی و مجتمع های احیای فولاد و مصارف تأسیسات عمومی

مطابق با مفاد جدول منابع تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، دریافتی حاصل از محل فروش گاز طبیعی و منابع حاصل از اصلاح نرخ خوراک پتروشیمی ها و پالایشگاه ها و صنایع پایین دستی پالایشگاهی با اعمال سقف نرخ صادراتی ۵۰۰۰ ریال به ازای هر مترمکعب، مجموعاً ۱۷۹/۵ هزارمیلیارد تومان مقرر شده است که از این میزان به استناد گزارش سازمان برنامه و بودجه نسبت به سهم مصوب ۱۰ ماهه، ۸۵٪ وصول شده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، مجموع منابع این دو ردیف درآمدی ، با لحاظ سقف قیمتی ۷۰۰۰ ریال به ازای هر مترمکعب برای نرخ خوراک پتروشیمی ها، با رشد حدود ۵۳٪ نسبت به تبصره (۱۴) سال ۱۴۰۱، معادل ۲۷۵ هزارمیلیارد تومان برآورد گردیده است.

ج: عملکرد منابع حاصل از صادرات ال پی جی مرتبط با شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران

مطابق با جدول منابع تبصره (۱۴) قانون بودجه سال جاری، ۷ هزار میلیارد تومان از محل دریافتی حاصل از صادرات ال پی جی مربوط به پالایشگاه های شرکت ملی پخش و پالایش فرآورده های نفتی ایران تعیین شده است که بایستی از محل صرفه جویی مصرف داخلی با استفاده از مکانیزم هایی همچون طرح کارت الکترونیک سامانه سدف تخصیص یابد. به استناد گزارش وزارت نفت ، تا پایان آذرماه سال جاری، ۷۸٪ از سهم منابع مصوب ۱۰ ماهه از این محل تحقق پیدا کرده است،(سازمان برنامه و بودجه عملکرد را صفر گزارش نموده است!) این درحالی است که علی رغم عملکرد مناسب ۱۰ ماهه، در تبصره (۱۴) لایحه بودجه ۱۴۰۲ پیش بینی درآمد لحاظ نگردیده است که این موضوع با ابهام مواجه می باشد.

د: عملکرد منابع حاصل از فروش و صادرات اتان، ال پی جی و گوگرد توسط شرکت گاز

مطابق با بررسی های صورت گرفته، ردیف درآمدی مذکور تا پیش از قانون بودجه سال ۱۴۰۱ در جدول منابع تبصره (۱۴) درج نمی شده است، از این رو با تدبیر نمایندگان مجلس شورای اسلامی با هدف ایجاد شفافیت در درآمدها و مخارج شرکت ملی گاز، ردیف درآمدی منابع حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی و صادرات اتان، ال پی جی و گوگرد توسط شرکت گاز به جدول منابع تبصره (۱۴) اضافه شده و در بخش مصارف به همین میزان اعتبار برای طرح های سرمایه گذاری شرکت گاز در نظر گرفته شده است. به استناد گزارش وزارت نفت، از ۲۶،۰۰۰ میلیارد تومان منابع مقرر در این ردیف درآمدی، نسبت به سهم مصوب ۹ ماهه حدود ۸۹٪ درصد تحقق پیدا کرده است. لازم به اشاره است که علی رغم تحقق مناسب منابع پیش بینی شده از محل درآمدی مورد اشاره، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به تبعیت از روال سال های پیشین، ردیف درآمدی حاصل از فروش و صادرات اتان، ال پی جی و گوگرد توسط شرکت گاز، به صورت مجزا درج نگردیده است که چرایی این موضوع با ابهام جدی مواجه می باشد.

ه: عملکرد منابع دریافتی حاصل از محل درآمدی معوقات و مطالبات سنواتی از پتروشیمی ها و پالایشگاه ها

مطابق با مفاد جدول منابع تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، مبلغ ۲۵،۸۰۰ میلیارد تومان برای این محل درآمدی، تعیین شده است که تا پایان آذرماه سال جاری، علیرغم تحقق منابع در فرایند غیرنقدی حاصل از تهاتر مطالبات معوق از پتروشیمی ها با برش سنگین و ریفورمیت دریافتی از صنایع مذکور، از سوی وزارت نفت میزان تحقق درآمد، صفر اعلام شده است. لازم به ذکر است منابع ردیف درآمدی مذکور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ لحاظ نگردیده است.

بخش دوم: گزارش عملکرد مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

به استناد گزارش سازمان برنامه و بودجه کشور، کل مبلغ مصارف هدفمندی قانون بودجه سال جاری، ۶۳۶/۵ هزار میلیارد تومان مقرر گردیده است که معادل ۸۳٪ از سهم مصوب ۱۰ ماهه تحقق پیدا کرده است. خاطرنشان می سازد به تبعیت از منابع هدفمندی یارانه ها، بخش مصارف نیز در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به میزان ۶۶۰ هزار میلیارد تومان پیشنهاد گردیده که نسبت به سال ۱۴۰۱، حدود ۳/۷٪ رشد داشته است البته توجه به این نکته حائز اهمیت است که در تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ بخشی از مصارف غیریارانه ای که در حدود ۱۵۰ هزار میلیارد تومان تخمین زده می شود از تبصره (۱۴) به بودجه (مصارف) عمومی منتقل شده است و لذا میزان واقعی مصارف مندرج در جدول تبصره ۱۴ بودجه ۱۴۰۱، در لایحه بودجه ۱۴۰۲ با افزایش ۲۷ درصدی مبلغ ۸۱۰ هزار میلیارد تومان معین شده است. در همین راستا، عملکرد مصارف هدفمندی یارانه ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به شرح ذیل است:

الف: عملکرد ارقام مربوط به مصارف شرکت های نفتی بابت تولید، انتقال و توزیع

مطابق با مفاد جدول مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، مجموع اعتبارات مصوب برای پرداختی های مرتبط با شرکت های نفتی بابت عملیات تولید، انتقال و توزیع ۱۲۸،۶۳۴ میلیارد تومان می باشد که مستند به گزارش دریافتی از وزارت نفت، از سهم مصوب ۱۰ ماهه تنها ۴۹٪ اعتبارات مصوب به شرکت های نفتی جهت مصارف مقرر در جدول تبصره (۱۴) پرداخت گردیده است. لازم به ذکر است در تبصره (۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، مجموع اعتبارات مصوب برای شرکت های نفتی با احتساب عوارض و مالیات بر ارزش افزوده ۱۲۶/۴ هزارمیلیارد تومان برآورد گردیده که نسبت به ردیف مشابه در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۲۱/۱٪ کاهش داشته است^۱.

در ادامه به استناد گزارش ۱۰ ماهه وزارت نفت به وضعیت پرداخت اجزای اعتبارات تبصره (۱۴) در برخی از مصارف مرتبط با شرکت های نفتی اشاره می گردد:

۱- پرداخت بابت هزینه های حمل و نقل جاده ای، انتقال، ذخیره سازی و پخش فرآورده های نفتی :

نسبت به سهم مصوب ۱۰ ماهه، ۹۸٪ از اعتبارات مصوب این ردیف مصرفی پرداخت شده است.

۲- اجرای طرح ایمن سازی و هوشمند سازی جایگاه های سی ان جی، تعهدات دولت در بازپرداخت طرح های

بهینه سازی مصرف انرژی، گازرسانی، جمع آوری گازهای همراه و مشعل (موضوع ماده ۱۲ قانون رفع موانع

تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور)، اجرای معافیت مدارس از پرداخت هزینه های آب، برق و گاز

مصرفی، ایجاد جایگاه های عرضه گاز مایع و استاندارد سازی خودروها به شرکت ملی پالایش و طرح های

جدید سرمایه گذاری شرکت ملی گاز:

به استناد گزارش های اخذ شده علی رغم گذشت ۱۰ ماه از سال، تاکنون مبلغی از اعتبارات مصوب برای هیچ یک از این مصارف پرداخت نشده است.

۳- پرداخت بابت حمایت از طرح های توسعه، نگهداشت و حفظ ظرفیت تولید، انتقال و پخش فرآورده های نفتی :

به استناد گزارش وزارت نفت، صرفاً ۴۲٪ از سهم اعتبارات مصوب ۱۰ ماهه برای هزینه کرد در این موضوع پرداخت گردیده است.

ب: عملکرد مهم ترین مصارف یارانه ای در جدول پرداختی های تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

مطابق با مفاد جدول مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، از مجموع اعتبارات مقرر برای مصارف تبصره (۱۴) سال جاری، مبلغ ۴۷۶/۳ هزار میلیارد تومان برای پرداخت مصارف یارانه ای مقرر در تبصره مذکور مصوب گردیده است که سهمی معادل ۷۵٪ کل اعتبارات را شامل می شود. مطابق با بررسی های صورت گرفته در تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، سهم اعتبارات یارانه ای به ۷۲٪ از کل اعتبارات مصوب مصارف، افزایش یافته است.

^۱ مجموع اعتبارات شرکت های نفتی در بودجه ۱۴۰۱ (با احتساب عوارض و مالیات بر ارزش افزوده فرآورده های نفتی فروش داخلی و عوارض و مالیات بر ارزش افزوده گاز طبیعی) برابر ۱۶۰/۲ هزار میلیارد تومان بوده است.

برخی از مهم ترین اجزای مصارف یارانه ای تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به شرح ذیل است :

۱- پرداخت یارانه نقدی و معیشتی :

در تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۱۶۵/۸ هزارمیلیارد تومان برای پرداخت یارانه نقدی و معیشتی مقرر شده است که به استناد گزارش ۱۰ ماهه سازمان برنامه و بودجه تاکنون حدود ۹۵/۶ هزارمیلیارد تومان بیشتر از سهم اعتبارات مصوب ۱۰ ماهه پرداخت گردیده است. خاطرنشان می سازد مبلغ اعتبارات در نظر گرفته شده برای پرداخت یارانه نقدی و معیشتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، با ۹۰٪ رشد به میزان ۳۱۵ هزارمیلیارد تومان می باشد. همچنین این ردیف پرداختی حدود ۴۸٪ از کل منابع هدفمندی در جدول تبصره ۱۴ را به خود اختصاص داده است.

۲- مابه التفاوت واردات و خرید تضمینی گندم و یارانه نان:

اعتبار مقرر برای این موضوع، ۷۱ هزارمیلیارد تومان بوده که معادل تقریبی ۹۷٪ سهم ۱۰ ماهه عملکرد داشته است.

۳- مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای اساسی، دارو و تجهیزات پزشکی موضوع جزء (۱) بند (س) تبصره (۱) :

مطابق با مفاد جدول مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، اعتباری به مبلغ ۱۶۱ هزارمیلیارد تومان برای پرداخت مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای اساسی، دارو و تجهیزات پزشکی منظور گردیده که از این میزان اعتبار، ۶۹ هزار میلیارد تومان برای دارو در نظر گرفته شده است. به استناد گزارش سازمان برنامه و بودجه تا پایان آذرماه تنها ۷/۶٪ از سهم اعتبارات دارو پرداخت گردیده است که این امر موید وجود مشکلات ماههای اخیر در حوزه تامین دارو و تجهیزات پزشکی می باشد. خاطرنشان می سازد مطابق با حکم تکلیفی بند (س) تبصره (۱) دولت موظف بوده تا در صورت حذف ارز ترجیحی از کالاهای اساسی، دارو و تجهیزات پزشکی نسبت به پرداخت مابه التفاوت، به صورت کالابری اقدام نماید که علاوه بر عدم التزام به حفظ قیمت کالاهای مذکور به مأخذ شهریور ۱۴۰۰ مقرر در قانون، تاکنون این مهم در سطح کشور عملیاتی نشده و برخلاف نص صریح قانون، پرداخت مابه التفاوت در خصوص سایر اقلام صرفاً در قالب یارانه نقدی صورت گرفته است.

۴- اعتبارات مصوب نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کل کشور):

مطابق با گزارش سازمان برنامه و بودجه، سهم اعتبارات مصوب ۱۰ ماهه کمیته امداد امام خمینی (ره) ۱۰۰٪، سازمان بهزیستی ۹۲٪ و نیز سهم ۱۰ ماهه اعتبارات مرتبط با کاهش فقر مطلق خانوارهای تحت پوشش این دو نهاد حمایتی به میزان ۱۰۰٪ پرداخت گردیده است. لازم به اشاره است در تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در مجموع مبلغ ۴۵ هزارمیلیارد تومان اعتبار برای دو نهاد حمایتی مذکور در نظر گرفته شده و همچنین برخلاف جدول مصارف تبصره (۱۴) سال جاری، ردیف اعتباری مجزایی برای هزینه کرد در حوزه کاهش فقر مطلق درج نگردیده است. لذا به نظر می رسد کم و کیف اعتبارات پیش بینی شده برای مصارف نهادهای حمایتی مذکور به ویژه در حوزه افزایش رفاه اجتماعی و کاهش فقر مطلق از جانب دولت نیازمند شفاف سازی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ می باشد.

❖ در جمع بندی عملکرد بخش مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ می توان اشاره داشت که عمدتاً پرداخت سایر مصارف مندرج در جدول تبصره (۱۴)، نسبت به مصوب ۱۰ ماهه در حدود ۳۰٪ بوده است که بدیهی است عملکرد مناسبی تلقی نمی گردد.

❖ جمع بندی :

۱- مطابق با مفاد بند (ب) ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه و تبصره ذیل آن، دولت به ارائه جدول دریافت و پرداخت های مرتبط با قانون هدفمند کردن یارانه ها همراه لایحه بودجه سالیانه و درج منابع و مصارف مرتبط با آن در قالب ردیف های مستقل و جداگانه در ارقام بودجه عمومی می باشد. در همین راستا علاوه بر عدم ارائه جدول تبصره (۱۴) همراه با لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ توسط دولت، مطابق با بررسی های صورت گرفته هرچند در لایحه مذکور بخشی از مصارف غیریارانه ای تبصره (۱۴) به بودجه عمومی منتقل شده است که اقدام مثبتی است اما درخصوص درج منابع و مصارف هدفمندی در بودجه عمومی به روال سال های پیشین، کماکان اقدامی صورت نگرفته و ۶۵۹ هزارمیلیارد تومان منابع و مصارف مقرر در تبصره (۱۴) این لایحه همانند بودجه سنوات گذشته خارج از سقف بودجه عمومی است.

۲- مطابق با مفاد تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، اعتبارات پیش بینی شده با عنوان یارانه نان که به صورت مستقیم اختصاص یافته است ۵۶ هزار میلیارد تومان می باشد، این درحالی است که برآورد اعتبارات مورد نیاز برای این بخش برای سال آینده بیش از ۱۰۰ هزارمیلیارد تومان است. از سوی دیگر مطابق با مفاد جزء (۶) بند (الف) تبصره (۱۴) لایحه بودجه، سازمان هدفمندی یارانه ها مکلف گردیده است تا منابع حاصل از حذف یارانه خانوارهای غیرمشمول حمایت دولت و مالیات بر ارزش افزوده گاز و فرآورده های نفتی به مبلغ ۴۸،۵ هزار میلیارد تومان را برای تأمین یارانه نان اختصاص دهد، این درحالیست که مطابق با حکم تکلیفی ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، منابع دریافتی از مالیات بر ارزش افزوده گاز و فرآورده های نفتی بایستی در منابع عمومی و در بودجه شهرداری ها مورد استفاده قرار بگیرد، لذا اختصاص مجدد آن به عنوان یارانه نان با ابهام مواجه می باشد.

۳- مطابق با بررسی های صورت گرفته و به استناد گزارش وزارت امور اقتصادی و دارایی در ارتباط با منابع مربوط به هدفمندسازی یارانه ها در حوزه حمایت از تولید و اشتغال^۲ به میزان ۲۳ هزارمیلیارد تومان که مشتمل بر ۱۰ هزار میلیارد تومان منابع مقرر در ردیف ۲۶ جدول مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ۱۳۰۰۰ میلیارد تومان مانده سال قبل است، تا پایان دی ماه سال جاری پرداختی صورت نگرفته است. علاوه بر این خاطر نشان می سازد علی رغم صراحت اسناد بالادستی^۳ و قوانین دائمی مبنی بر تکلیف دولت به اختصاص بخشی از منابع حاصل از هدفمندی برای حمایت از تولید و اشتغال، این مهم در تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مورد توجه

^۲ (بند الف تبصره ۱۸)

^۳ بند (الف) ماده ۳۹ قانون برنامه ششم توسعه و ماده (۷) قانون هدفمند کردن یارانه مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵

واقع نشده است که به نظر می رسد با توجه به اهمیت این حوزه، نیازمند تدبیر نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جریان بررسی لایحه بودجه می باشیم.

۴- مطابق با مفاد ردیف (۸) جدول مصارف تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، اعتباری به مبلغ ۲۴/۵ هزارمیلیارد تومان با عنوان «حمایت از تولید در بخش انرژی» به ویژه با هدف بهره گیری از ظرفیت های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر در بهینه سازی مصرف سوخت منظور شده است. این درحالی است که علی رغم وجود ناترازی در تولید و مصرف انرژی به ویژه در حوزه گاز که نمود آن در موج سرمای اخیر کشور کاملاً مشهود بود و کمبود منابع لازم برای سرمایه گذاری در این حوزه، محورهای مندرج در ردیف مذکور از عملکرد مناسبی در پرداخت اعتبارات مصوب برخوردار نمی باشند. لذا به نظر می رسد این موضوع که علی رغم تصریح ماده (۸) قانون هدفمندی یارانه ها مبنی بر اختصاص بخشی از منابع به بهینه سازی مصرف انرژی و پیش بینی و تصویب اعتبار برای آن توسط مجلس شورای اسلامی، چرا دولت نسبت به پرداخت در این حوزه اقدام ننموده است نیازمند بررسی نمایندگان مجلس شورای اسلامی و پاسخگویی سازمان برنامه و بودجه دارد.

سخن پایانی :

به استناد گزارش های واصله به کمیسیون و مطابق با بررسی های صورت گرفته علی رغم آن که تحقق منابع پیش بینی شده در تبصره (۱۴) قانون بودجه سال جاری نسبت به سهم مصوب ۱۰ ماهه از وضعیت مناسبی برخوردار بوده، به علت افزایش مصارف مربوط به پرداخت های حمایتی مردمی سازی یارانه ها توسط دولت با عدم تخصیص یا تخصیص پایین اعتبارات پیش بینی شده برای بسیاری از مصارف مقرر در تبصره مذکور به ویژه در حوزه هایی مانند حمایت از تولید در بخش انرژی و بهینه سازی مصرف سوخت، تأمین اجتماعی و تولید و اشتغال مواجه می باشیم که بیان گر این واقعیت است که اصل شفافیت و انضباط مالی در هزینه کرد منابع رعایت نگردیده است. از سوی دیگر مطابق با بررسی های صورت گرفته در مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، پیش بینی می گردد که منابع پیش بینی شده در تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ تا حد قابل قبولی محقق شود که این رویداد مثبت تنها به واسطه تغییر رویکرد فعلی سازمان برنامه و بودجه و افزایش انضباط مالی، به تخصیص مناسب اعتبارات برای مصارف مقرر و تحقق اهداف قانونگذار منجر خواهد شد. ان شاء الله